Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

DG Openbaar Bestuur & Democr Rechtsstaat
DGOBDR-CZW-Constitutionele Zaken

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Contactpersoon
S.E.E. Frans
Senior beleidsmedewerker

stefano.frans@minbzk.nl

Onze referentie
2025-0000645909

Datum 06 JAN 2026
Betreft Gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen

Geacht college,

In mijn brief van 20 december 2024 heeft mijn ambtsvoorganger aangegeven dat er een aantal voorstellen om de bestaande knelpunten in de inrichting, het takenpakket en de financiering van de gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) aan de Tweede Kamer zullen worden gestuurd. De hoofdlijnennotitie – waarin deze voorstellen uiteengezet zijn - is op 17 januari 2025 aan de Tweede Kamer verzonden. Op dit moment werk ik aan een wetsvoorstel om de aanpassingen die nodig zijn, te kunnen uitvoeren. Namens de gemeenten is de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) intensief betrokken bij dit proces.

Het conceptwetsvoorstel zal naar verwachting begin dit jaar in internetconsultatie gaan, zodat iedereen kennis kan nemen van het voorstel en hierop kan reageren. U kunt het voorstel na publicatie vinden op www.internetconsultatie.nl. Wanneer u zich heeft geabonneerd op de nieuwsbrief over de stelselherziening, ontvangt u van ons een bericht wanneer het conceptwetsvoorstel is gepubliceerd. Bent u nog niet geabonneerd op de nieuwsbrief? Stuur dan een e-mail naar antidiscriminatie@minbzk.nl.

In de hoofdlijnennotitie staat beschreven dat ik voornemens ben om het nieuwe stelsel per 1 januari 2027 in te laten gaan. Deze termijn acht ik niet langer haalbaar. Ik begrijp dat u als gemeente behoefte heeft aan een nieuwe beoogde datum voor de inwerkingtreding. In de derde voortgangsbrief discriminatie en racisme[1] – welke ik op 13 november jl. aan de Tweede Kamer heb verstuurd - heb ik aangegeven dat ik op dit moment voorzie dat de wetgeving medio 2027 gereed is voor publicatie. Daarna volgt er een voorbereidingsperiode. Het streven is om het nieuwe stelsel voor de aanpak van discriminatie per 1 januari 2028 in werking te laten treden. Een eerdere datum acht ik – mede na consultatie van de VNG - gelet op de systematiek van het Gemeentefonds niet opportuun.

Zolang de nieuwe wet nog niet van kracht is, blijft de huidige Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen van kracht.

[1] Kamerstukken, vergaderjaar 2025 – 2026, nr. 30950, volgnr. 503

DG Openbaar Bestuur & Democr Rechtsstaat
DGOBDR-CZW-Constitutionele Zaken

Onze referentie
2025-0000645909

Uw gemeente blijft daarmee de wettelijke taak houden om een ADV voor uw burgers te faciliteren en blijft u de huidige financiering – zowel de reguliere Wga-gelden, alsook de decentralisatie-uitkering ter preventie van discriminatie - ontvangen via het Gemeentefonds.

Rol gemeenten bij preventie van discriminatie
Het conceptwetsvoorstel zal op een aantal punten andere keuzes maken ten opzichte van de hoofdlijnennotitie. Ten eerste is in overleg met de VNG bezien of gemeenten een nieuwe wettelijke taak kunnen krijgen voor ontwikkelen van lokaal antidiscriminatiebeleid. De conclusie hiervan is dat een expliciete nieuwe wettelijke taak in de huidige omstandigheden niet uitvoerbaar is voor gemeenten. Dit neemt niet weg dat veel gemeenten op eigen initiatief lokaal antidiscriminatiebeleid voeren. Dat zal in het nieuwe stelsel niet anders zijn. Om de aansluiting van gemeenten in het nieuwe stelsel te bewerkstelligen, zullen in het conceptwetsvoorstel verschillende maatregelen worden voorgesteld.

Monitor lokaal antidiscriminatiebeleid 2025
Ook heb ik u in mijn vorige brief opgeroepen medewerking te verlenen aan de monitor lokaal antidiscriminatiebeleid dat kennisinstituut Movisie in opdracht van mijn departement heeft uitgevoerd. Onlangs heeft Movisie deze monitor gepubliceerd. 62% van de gemeenten heeft hieraan deelgenomen. Uit de monitor blijkt dat 37% van de gemeenten op dit moment een lokaal antidiscriminatiebeleid heeft (ten opzichte van 35% in 2022). Ook blijkt dat steeds meer gemeenten bezig zijn met het ontwikkelen van beleid, namelijk 44% (ten opzichte van 33% in 2022). Daarnaast blijkt dat, op de vraag of gemeenten gebruik maken van verschillende vormen van ondersteuning om hun antidiscriminatiebeleid verder te ontwikkelen, driekwart (72%) van de gemeenten hier het advies vanuit de ADV het vaakst benut. Dit wordt gevolgd door het gebruik van digitale en schriftelijke hulpmiddelen, zoals de website discriminatie.nl/gemeenten en de handreiking Antidiscriminatiebeleid voor gemeenten van Movisie (57%). De helft van de gemeenten maakt gebruik van de webinars en bijeenkomsten van Movisie.

Gemeenten hebben in de monitor duidelijk aangegeven behoefte te hebben aan goede praktijkvoorbeelden en praktische handvatten. Bijna driekwart (71%) van de gemeenten geeft aan geïnteresseerd te zijn in goede voorbeelden van lokaal antidiscriminatiebeleid. Tevens blijkt dat er een aanzienlijke belangstelling is voor lezingen en advies op maat. Op de vraag of gemeenten middels extra middelen via het gemeentefonds ondersteund willen worden geeft minder dan de helft (42%) aan hier behoefte aan te hebben.

Uit de monitor valt concluderend op te maken dat gemeenten steeds vaker lokaal antidiscriminatiebeleid opstellen, maar dat kleine gemeenten achter blijven. Zo heeft 58% van de grotere gemeenten (de G40) voortaan een antidiscriminatiebeleid, terwijl van de grootste plattelandsgemeenten (de P10) nog geen kwart (23%) antidiscriminatiebeleid heeft.

De inzichten uit de nieuwe monitor zal ik betrekken bij de sessies die de VNG samen met mijn departement in het eerste kwartaal van 2026 gaat organiseren voor gemeenten en haar bestuurders.

DG Openbaar Bestuur & Democr Rechtsstaat
DGOBDR-CZW-Constitutionele Zaken

Onze referentie
2025-0000645909

Het doel van de sessies is om samen met gemeenten te bezien op welke wijze zij een betrokken rol kunnen blijven spelen bij de lokale aanpak van discriminatie en hoe zij daarbij ondersteund kunnen worden.

Aanleveren discriminatiecijfers rapportage 2025
Op grond van artikel 3 van de Wga brengt het college van burgemeester en wethouders jaarlijks vóór 1 april verslag uit aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de meldingen en klachten die in het daaraan voorafgaande kalenderjaar zijn ontvangen door de gemeentelijke ADV.
Ter uitvoering van dit wettelijke vereiste levert uw ADV de rapportage daarvan rechtstreeks aan bij de partij die alle cijfers in opdracht van de minister van BZK samenbrengt in één landelijke rapportage. In deze rapportage worden ook de discriminatiecijfers opgenomen van de Politie, Meld.Online Discriminatie (MOD), het College voor de Rechten van de Mens, de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman. Dit landelijke 'multi-agency'-rapport wordt vervolgens aan de Tweede Kamer aangeboden. Ook worden regionale rapporten uitgebracht in alle regio's, overeenkomend met het geografische gebied van de politie-eenheden.

Als uw ADV dit jaar (wederom) meewerkt aan het landelijke multi-agencyrapport en bij voorkeur ook bijdraagt aan het rapport over de politie-eenheid, dan heeft uw gemeente voldaan aan de verplichting op grond van artikel 3 van de Wga. Net als de afgelopen jaren hoeft het gemeentebestuur in het voorjaar van 2026 géén discriminatiecijfers te leveren aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Vragen?
Voor vragen over deze brief kunt u contact opnemen via antidiscriminatie@minbzk.nl.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

F. Rijkaart